

Fővárosi Ítéletábla

A Fővárosi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda (fél címe) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű, II.rendű felperes neve II. rendű, kiskorú III.rendű felperes neve , III. rendű, IV.rendű felperes neve IV. rendű, V.rendű felperes neve V. rendű felpereseknek - ... által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe jogtanácsos által képviselt beavatkozó neve (beavatkozó címe) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Törvényszék 2015. október 22. napján kelt 39.P.25.049/2010/98. számú - 103. és 110. sorszám alatt kijavított - ítélete ellen az I-V. rendű felperesek részéről 102. sorszámú alatt, valamint az alperes részéről 104. sorszám alatt előterjesztett és 112. sorszám alatt pontosított fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint változtatja meg:

- a III. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét - a kamatfizetési kötelezettség változatlanul hagyása mellett - felemeli 18.000.000 (Tizennyolcmillió) forintra,
- az I. rendű felperes részére jövedelemvesztés címén fizetendő kártérítés összegét 2.704.733 (Kettőmillió-hétszáznégyezer-hétszázharminchárom) forintra, a jövedelempótló járadék összegét havi 59.925 (Ötvenkilencezer-kilencszázhuszonöt) forintra felemeli,
- az I-V. rendű felpereseknek fizetendő 600.000 forint plusz áfa összegű perköltséget felemeli 900.000 (Kilencszázezer) forint plusz áfa összegre.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg együttesen az I-V. rendű felpereseknek 100.000 (Egyszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 2.418.300 (Kettőmillió-négyszáztizennyolcezer-háromszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I-II. rendű felperesek 2012 februárjáig élettársak voltak, közös gyermekük a III. rendű felperes. A IV-V. rendű felperesek az I. rendű felperes szülei. Az I. rendű felperest terhessége során az alperesi kórházban kezelték, ahol 2009. november 10. napján született meg a III. rendű felperes. Az újszülöttnak nem volt spontán légzése, intubálni kellett, ballonos lélegeztetésre és szívmasszázsra szorult. Azonnal átszállították a ...klinikájára, ahol a légzéstartogatást csak két hetes korában tudták megszüntetni, de a szülés körüli súlyos oxigénhiányos állapotára visszavezethető idegrendszeri maradványtünetek a november 30-i elbocsátásakor is fennmaradtak. A III. rendű felperes szülés

során elszenvedett neurológiai és mozgásszervi károsodása változatlanul fennáll, a gyermek pszichomotoros fejlődésében súlyosan elmaradt. A korai fejlesztés ellenére a III. rendű felperes célmozgásokat nem végez, nem ül, nem beszél, székletét és vizeletét nem tartja, járásképtelen, önállóan nem eszik, nem iszik. A III. rendű felperesnek a beszédmegértése is kétséges, csak a zajra reagál, felszólításra nem. A III. rendű felperes állapotában érdemi javulás nem várható, élethosszig tartóan gondozásra és ellátásra szorul. Gyermeke egészségkárosodása miatt az I. rendű felperesnél súlyos pszichés megbetegedés alakult ki, a poszttraumás stressz tünetei észlelhetőek nála, melyek szorongás, valamint időszakos rémálmok formájában jelentkeztek. A II. rendű felperes már a gyermek születését megelőzően is személyiségzavarban szenvedett, amelynek a hátrányos tünetei a gyermek születése után felerősödtek. A szülők élettársi kapcsolata a gyermek születését követően fokozatosan megromlott, majd 2012 februárjában az I. rendű felperes a III. rendű felperessel a szüleihez, a IV-V. rendű felperesekhez költözött, akikkel azóta is közös háztartásban élnek. A IV-V. rendű felperesek aktívan részt vesznek a beteg gyermek gondozásában és ellátásában. A IV. rendű felperes nem tudta feldolgozni unokája egészségkárosodását, szorongásos, depressziós tünetei miatt pszichiátriai kezelésre szorul. Az V. rendű felperes akut stresszreakcióval reagált unokája egészségkárosodására, maradandó pszichés károsodást azonban nem szenvedett el.

Az elsőfokú bíróság 24. sorszámú jogerős közbenső ítéletével - melyet a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.669/2012/10. sorszámú közbenső ítéletével helybenhagyott - megállapította az alperes kártérítő felelősségét a III. rendű felperes által a születése során elszenvedett egészségkárosodásokért, valamint ezzel okozati összefüggésben az I-III. rendű felpereseket ért károkért. A IV-V. rendű felperesek a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után léptek perbe.

Pontosított keresetében az I. rendű felperes 10.000.000 forint, a II. rendű felperes 6.000.000 forint, a III. rendű felperes 22.000.000 forint, a IV. rendű felperes 5.000.000 forint, az V. rendű felperes pedig 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek 2009. november 10. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatának a megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Ezen felül az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítés iránt is igényel léptek fel.

Az alperes - a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően - úgy nyilatkozott, hogy a nem vagyoni kártérítés iránti keresetösszegeiben erősen eltúlzott. A vagyoni kártérítés részösszegeit ... szakértői véleménye alapján kérte megállapítani (64. sorszám alatt csatolt szakértői vélemény). Vitatta a felszámított rehabilitációs költségek és eszközök igénybevételének az orvosi indokoltságát.

A beavatkozó az alperes pernyertességének az előmozdítása érdekében csatlakozott az alperes nyilatkozataihoz.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg: az I. rendű felperesnek 21.588.520 forintot, részösszegei után járó késedelmi kamatával, továbbá jövedelemvesztés jogcímén 2.471.683 forintot 2013. május 1. napjától járó késedelmi kamatával, valamint 2015. november 1. napjától kezdődően havi 216.715 forint költségpótló és havi 55.039 forint jövedelepótló járadékot; az I-II. rendű felpereseknek egyetemlegesen 5.690.489 forintot, részösszegei után járó késedelmi kamatával; nem vagyoni kártérítés címén a II. rendű felperesnek 2.000.000 forintot, a III. rendű felperesnek 15.000.000 forintot, a IV. rendű felperesnek 3.000.000 forintot, az V. rendű felperesnek 2.000.000 forintot, ezen összegek 2009. november 10. napjától járó késedelmi kamatával. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I-V. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére 600.000 forint plusz áfa összegű ügyvédi, valamint 175.235 forint perköltséget, továbbá 278.890 forint szakértői költséget az

állam javára. Megállapította, hogy a le nem rótt 900.000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Döntésének jogi indokolása szerint a közbenső ítélet jogerőre emelkedésével eldőlt, hogy a kártérítési kereset jogalapja fennáll, ezért az I-V. rendű felpereseket megillető vagyoni és nem vagyoni kártérítés összegét határozta meg. Figyelembe vette, hogy az alperes teljes kártérítő felelősséggel tartozik, ezért a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 355. § (4) bekezdése értelmében köteles megtéríteni a károkozó körülmény folytán a károsultak vagyonában beállott értékcsökkenést, az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kártérítést és költséget, amely a károsultakat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez, illetve kiküszöböléséhez szükséges.

A vagyoni kártérítésen belül elsőként az ápolás-gondozás többletköltségét állapította meg. Figyelembe vette, hogy a III. rendű felperes az élet minden területén teljeskörű ellátásra szorul, mosdatni, fürdetni, öltöztetni, etetni kell, és mivel nem vált szobatisztává legalább napi 5-6 alkalommal pelenkacserére is szüksége van. A III. rendű felperes a helyzetváltoztatásra képtelen, ezért mozgatni kell és az otthoni torna, valamint a fejlesztő feladatok elvégzése is jelentős időt vesz igénybe. Mindemellett a III. rendű felperes epilepsziás rosszullétei és reflux betegsége miatt 3 éves koráig folyamatos felügyeletet igényelt. Ezen tevékenységek időigényességére figyelemmel ... szakvéleménye (csatolva 88. sorszám alatt) alapulvételével a gyermek megszületésétől kezdődően napi 8 órában határozta meg a többlet ápolás-gondozás időtartamát. Ezen a jogcímen - a keresetnek helyt adva - az élettársi kapcsolat fennállásáig az I-II. rendű felperesek részére 2.721.664 forintot és ezen összeg 2011. január 9. napjától járó késedelmi kamatát, míg az élettársi kapcsolat megszűnését követően az I. rendű felperes részére 5.805.244 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát ítélte meg azzal, hogy az ápolás-gondozás többletköltségének a pótlására az alperes 2015. november 1. napjától kezdődően havi 135.110 forint járadék megfizetésére is köteles az I. rendű felperes részére.

A háztartási kisegítés többletköltségének a meghatározásakor figyelembe vette, hogy a gyermek körül végzett ápolási-gondozási tevékenység sok esetben nem választható külön a háztartásban végzett munkáktól. Az időtartam meghatározásakor azt is értékelte, hogy a 2013/2014-es tanévtől a III. rendű felperes óvodai elhelyezést nyert, így ott tartózkodása idején az I. rendű felperesnek lehetősége nyílik a háztartási munkák elvégzésére, annál is inkább, mivel a beteg gyermek mellett nem tud munkát vállalni. A két szakértői vélemény egybevetése alapján mérlegeléssel napi 2 órában állapította meg a háztartási kisegítés időtartamát és ezen a címen az I-II. rendű felperesek részére 680.416 forintot és ezen összeg 2011. január 9. napjától járó késedelmi kamatát, míg az I. rendű felperes részére 1.560.236 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát, továbbá 2015. november 1. napjától kezdődően havi 36.240 forint járadékot állapított meg. A rehabilitációs többletköltségek meghatározása során figyelembe vette, hogy okiratok bizonyítják, miszerint a III. rendű felperes komplex rehabilitációs terápiában részesül. A szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a Dévény-módszer alkalmazása egyértelműen indokolt volt, a ... Alapítvány és az ún. ...fejlesztés, illetve az azokon belül végzett gyógytorna, logopédia és pszichológiai foglalkozások is illeszkedtek a III. rendű felperes rehabilitációs programjába. A ...módszerrel végzett mozgásterápia és a ...terápia ugyancsak a III. rendű felperes mozgáskészségének és általános életminőségének a javítását szolgálta. Ezen a címen az I-II. rendű felperesek részére 836.694 forintot és ezen összeg 2011. január 16. napjától járó késedelmi kamatát, az I. rendű felperes részére pedig 2.214.414 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát, valamint havi 30.857 forint járadékot ítél meg.

A rehabilitációs kezelésekre történő utazás többletköltségét annak figyelembevételével állapította meg, hogy a III. rendű felperes járásképtelen és a tömegközlekedési eszközöket még kísérővel sem tudja igénybe venni, ezért mindenhová autóval kellett szállítani, ami nyilvánvalóan többletköltséggel jár. Ezen a címen az I-II. rendű felperesek részére 613.443 forintot és annak 2011.

január 16. napjától járó késedelmi kamatát, az I. rendű felperes részére 609.047 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát ítélte meg azzal, hogy az alperes havi 7.571 forint járadék megfizetésére köteles.

A rehabilitációs kezelésekre történő kíséret többletköltsége jogcímén előterjesztett keresetet elutasította. Kifejtette, hogy a III. rendű felperesnek valóban szüksége van a kíséretre, hiszen állapotánál fogva nem képes a tolószék irányítására, megfelelő mozgatására és a gépkocsiba való be- és kiemelésére. Ez a tevékenység azonban az egészséges kisgyermekek kíséretéhez képest nem tesz szükségessé olyan többlet humán-erő-ráfordítást, amely kártérítésre adna alapot. Emellett rámutatott: ezt a tevékenységet nem lehet egyértelműen különválasztani az ápolási-gondozási tevékenységtől, így nem bizonyított, hogy a napi 8 órai időráfordításon felül a rehabilitációs kezelésekre kíséret további időráfordítással járt.

A közlekedési többletköltség címén érvényesített igényt is megalapozottnak találta, mivel a III. rendű felperes várhatóan a jövőben sem tud önállóan közlekedni, ezért a lakáson kívül autóval kell megoldani a szállítást. Az I-II. rendű felperesek által felvázolt számítási mód alapján ezen a jogcímen az I-II. rendű felperesek részére 242.639 forintot és ezen összeg 2011. június 23. napjától járó késedelmi kamatát, az I. rendű felperes részére 402.094 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát ítélte meg azzal, hogy a jövőben az alperes havi 7.571 forint járadék megfizetésére köteles.

Elutasította a III. rendű felperes egészségi állapotából adódó gyógykezelés alkalmával történő kíséret többletköltsége címén érvényesített keresetet is. E tekintetben ugyancsak arra utalt, hogy hasonló korú egészséges gyermek esetén is beletartozik a szülő elfoglaltságába, hogy otthonán kívül kíséretet biztosítson gyermeke részére. Kifejtette: az I. rendű felperes mindenképpen beteg gyermeke felügyeletével töltene az óvodán kívüli időt, amibe beletartozik az is, hogy elkíséri őt a szükséges gyógykezelésre. Erre a tevékenységre fedezetet biztosít a többlet gondozási tevékenységre megállapított napi 8 órás időtartam, így ezen a jogcímen nem indokolt további kártérítés megállapítása.

A látogatási többletköltségek címén érvényesített keresetet megalapozottnak találta, mivel a III. rendű felperes egy egészséges gyerekhez viszonyítva többször szorult olyan gyógykezelésre, amikor be kellett feküdnie az ellátást végző gyógyintézetbe. Ezen a címen az I-II. rendű felperesek részére 56.528 forint egyösszegű kártérítést állapított meg, ezen összeg 2010. december 6. napjától járó késedelmi kamatával.

A rehabilitációs és egyéb eszközök, valamint a szemüveg többletköltségét ... szakértői véleménye alapján állapította meg. A III. rendű felperes állapotára figyelemmel ezek az eszközök hasznosnak bizonyultak mozgása fejlesztéséhez, mozgáskoordinációjának és látásának a javításához, valamint fürdetése, illetve gondozása megkönnyítéséhez. Ezen a címen az I-II. rendű felperesek részére 452.169 forintot és ezen összeg 2011. január 9. napjától járó késedelmi kamatát, az I. rendű felperes részére pedig 249.554 forintot és ezen összeg 2012. december 31. napjától járó késedelmi kamatát állapította meg.

A ruhakopás többletköltsége címén előterjesztett igényt szintén megalapozatlannak találta, hiszen a ruházkodás költségei egy egészséges gyermek nevelése esetén is felmerülnek. Az nem kétséges, hogy a III. rendű felperes ruházata eltér egy egészséges gyermek ruházatától, de az I-II. rendű felperesek nem bizonyították, hogy ezzel kapcsolatban többletköltségeik merültek fel.

A gyógyszerek és gyógyhatású készítmények többletköltségének a meghatározásakor figyelembe vette, hogy a III. rendű felperes immunrendszere gyengébb, mint egy egészséges gyermeké, melynek erősítésére indokoltan fogyaszt vitaminokat, valamint ásványi anyagokat és gyógynövény kivonatokat tartalmazó étrend kiegészítő szereket. Szorulásos jellegű székletproblémái, gyakoribb légúti megbetegedései, valamint reflux betegségével összefüggésben többlet gyógyszerköltsége merül fel, ezen felül szemcseppek és szemkenőcsök használatára is szüksége van. Ezen a jogcímen az I-II. rendű felperesek részére 60.609 forintot és ezen összeg 2011. július 18. napjától járó

késedelmi kamatát, az I. rendű felperes részére 266.946 forintot és ezen összeg 2013. december 15. napjától járó késedelmi kamatát ítélte meg azzal, hogy az alperes a jövőre nézve havi 5.553 forint költségpótló járadék megfizetésére is köteles.

Az I. rendű felperes jövedelemvesztés jogcímén is megalapozottan igényelt kártérítést, mivel a III. rendű felperes ellátása mellett nem tud munkát vállalni. A kártérítés összegének a meghatározásakor eltért az I. rendű felperes számítási módjától, mivel az 1/2006. (V.22.) PK véleményben adott iránymutatás szerint a Gyed összegét meg kell növelni a személyi jövedelemadóval. A bruttosítást ilyen módon elvégezve, ezen a jogcímen 2.471.683 forint egyösszegű kártérítés és ennek 2013. május 1. napjától járó késedelmi kamata, valamint havi 55.039 forint jövedelepótló járadék megfizetésére kötelezte az alperest az I. rendű felperes részére. Ezen a tételeken felül a pelenkázás, az orvosi és egyéb vizsgálatok, a levelezés, az anyaszoba és az autóvásárlás miatt felmerült többletköltségek megtérítésére is kötelezte az alperest a vagyoni kártérítés körében.

A nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásakor figyelembe vette, hogy az I. rendű felperes élete gyökeresen megváltozott a beteg gyermek megszületését követően, akinek az ellátása mellett esélye sincs arra, hogy napi 8 órás munkát végezzen. Ez a változás poszttraumás stressz szindrómát idézett elő az I. rendű felperesnél. Élettére magánéleti és szabadidős szempontból is beszűkült, párkapcsolata felbomlott, minden energiáját felemésztí a gyermeke körüli teendők ellátása. Ezekre a hátrányokra figyelemmel részére 8.000.000 forint összegű nem vagyoni kártérítést határozott meg. A II. rendű felperesnél a korábban meglévő disszociális személyiségzavar jellemzői a beteg gyermek megszületése kapcsán kiéleződtek, felerősödött az érzelmi és indulati kontroll zavara. A II. rendű felperes nem tudta feldolgozni, hogy beteg gyermeke született, ami az I. rendű felperessel fennálló kapcsolata megromlásához, majd felbomlásához vezetett. A II. rendű felperes gyermekével nem foglalkozik, anyagilag nem támogatja, de ezen igyekszik változtatni és munkát találni, hogy segítse a családját. Mindezt figyelembe véve a II. rendű felperes részére 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg. A III. rendű felperesnél fokozottan értékelte egészségkárosodása súlyosságát, amelynek következtében a későbbiekben sem lesz képes önálló életre, hiszen lényegében semmit nem képes önállóan megcsinálni, még a helyzetváltoztatást sem. A károsodás ilyen mérvű súlyára figyelemmel részére 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítést határozott meg. Rámutatott: a IV. rendű alperes is traumaként élte meg unokája egészségkárosodását, amit mind a mai napig nem tudott feldolgozni, szorongásos-depressziós tünetei miatt pszichiátriai kezelésre szorul. Erre figyelemmel a IV. rendű felperes részére 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést határozott meg. Az V. rendű felperes szintén nehezen éli meg unokája egészségkárosodását, de ez nála nem váltott ki olyan mértékű pszichés traumát, mint a IV. rendű felperesnél, ezért részére 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg. Ezen összegek meghatározásakor a 2009. évi ár- és értékviszonyokat vette figyelembe azzal, hogy a nem vagyoni kártérítés összege megnövekszik a káresemény időpontjától számított törvényes mértékű késedelmi kamattal [régi Ptk. 301. § (1) bekezdés]. A perköltségek viseléséről a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján határozott, mivel a kereseti követelés nem volt nyilvánvalóan eltúlzott. Az I-V. rendű felpereseket megillető ügyvédi munkadíj összegét az elvégzett tevékenységre figyelemmel mérlegeléssel állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-V. rendű felperesek és az alperes egyaránt fellebbezést jelentett be.

Az I-V. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatását és a kártérítés összegének a felemelését kérték. Az I. rendű felperes 10.000.000 forintban, a II. rendű felperes 4.000.000 forintban, a III. rendű felperes 22.000.000 forintban, a IV. rendű felperes 5.000.000 forintban, az V. rendű felperes 4.000.000 forintban jelölte meg a részére járó nem vagyoni kártérítés

összegét. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget nem vagyoni hátrányaik súlyosságának, valamint a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyoknak, és az eset egyedi sajátosságait sem vette figyelembe. Hasonló ügyekben született ítéleteket csatoltak annak alátámasztására, hogy a bíróságok hasonló súlyosságú káresemény esetén magasabb összegű nem vagyoni kártérítést állapítottak meg. Ezen döntésekhez képest az I. rendű felperesnél további hátránnyként értékelendő, hogy a beteg gyermek születése miatt megromlott a párkapcsolata, így kényszerűen egyedül gondoskodik gyermekéről, melynek következtében életkörülményei és jövőképe súlyosan megváltozott. A III. rendű felpereshez hasonló súlyosságú egészségkárosodott személy részére 22.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélték meg, jelen esetben azonban a III. rendű felperesnél további hátránnyként jelentkezik a magas fokú látássérülés is. A II. rendű felperes álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés összegét nem befolyásolhatja, hogy jelenleg nem foglalkozik a gyermekével, hiszen rossz anyagi körülményei miatt nem tudja finanszírozni a gyermek látogatásához szükséges utazási költségeket. A gyermek születése miatt felmerült pszichikai hátrányát mostanra úgy volt képes mérsékelni, hogy vállalja a felelősséget a gyermekért és igyekszik munkát vállalni támogatása érdekében. A IV-V. rendű alperesek érvelése szerint az elsőfokú bíróság azt sem értékelte kellő súllyal, hogy a III. rendű felperes az egyetlen unokájuk és napi szinten szembesülniük kell súlyos fizikai és mentális problémájával. Ez a speciális tényállási elem jóval magasabb összegű nem vagyoni kártérítést indokol. A vagyoni kártérítés összegére vonatkozó érvelésük szerint egyes tételek esetében az elsőfokú bíróság a teljes kártérítés elvének a figyelmen kívül hagyásával, jogszabálysértően hozta meg a döntését. Kérték, hogy a bíróság a rehabilitációs terápiákra történő kíséret többletköltségeként az I-II. rendű felperesek részére 320.370 forint, az I. rendű felperes részére pedig 303.519 forint egyösszegű kártérítést állapítson meg, ezen összegek középarányos késedelmi kamatával. Hangsúlyozták, hogy az ápolás és gondozás, valamint a kíséret más-más tevékenységet takar, így az időszükséglet tekintetében sem fedik egymást. A III. rendű felperes gondozása (fürdetése, etetése, fejlesztése, öltöztetése) felemészti az erre megállapított 8 órát és ezen az időtartamon felül merül fel kíséretének az időtartama. Ugyanezzel érveltek a III. rendű felperes egészségi állapotából adódó gyógykezelésre történő kíséret többletköltsége tekintetében is, amely jogcímen az I-II. rendű felperesek 161.475 forint, az I. rendű felperes 162.710 forint egyösszegű kártérítés, továbbá havi 3.442 forint járadék megfizetésére tartott igényt. Hangsúlyozták, hogy a szülők és nagyszülők személyes előadása, valamint a tanúk vallomása alátámasztotta, hogy egy egészséges gyermekhez viszonyítva a III. rendű felperest rendkívüli gyakorisággal kell egészségügyi kezelésre hordani, így kíséretével nyilvánvalóan többletköltség merül fel. A ruhakopás többletköltségeként az I-II. rendű felperesek 75.211 forintot, az I. rendű felperes 219.440 forintot kért megállapítani, ezen összegek középarányos késedelmi kamatával, melyen felül az I. rendű felperes havi 5.199 forint költségpótló járadékra tartott igényt. Rámutattak: az étkezési nehézségek és a folyamatos pelenka használat miatt a III. rendű felperesnél gyakoribb ruhacsere indokolt. Ezt a szakértői vélemény is alátámasztotta, ugyanakkor az elsőfokú bíróság indokolatlanul figyelmen kívül hagyta, hogy a textíliák gyorsabb elhasználódása miatt a III. rendű felperes ruháztatása is többletköltségekkel jár. A jövedelemveszteség címén megítélt kártérítés összegét az I. rendű felperes 2.632.234 forintba, míg a járadék összegét havi 59.925 forintba kérte felemelni. Előadta, hogy a TB járulék összegével csökkentetten határozta meg az igényét, a személyi jövedelemadó levonása azonban csak a részére történő megfizetést követően lehetséges. Kétszeres megfizetést jelentene az állam felé, ha a gyes és a gyed után adóznia kellene. Ez a jogértelmezés nem felel meg a PK véleményben adott iránymutatásnak sem. A perköltségek tekintetében a javukra megítélt ügyvédi költségek összegének a felemelését kérték 1.303.832 forint plusz áfa összegre. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság helytelenül számította ki a megítélt követeléshez igazodó ügyvédi költséget és azt sem indokolta, hogy azt milyen okból csökkentette. Az ügy bonyolultságára és az elvégzett ügyvédi munka időigényességére figyelemmel az ügyvédi munkadíj mérséklésére egyébként sem volt indok.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését, másodlagosan a részbeni megváltoztatását és a kártérítés összegének a csökkentését kérte. Azzal érvelt a hatályon kívül helyezés mellett, hogy ellentmondásossága miatt a szakértői vélemény kiegészítésre és pontosításra szorul. A vagyoni károk között az ápolás-gondozás többletköltsége címén megállapított kártérítés összegének a leszállítását kérte az I-II. rendű felperes tekintetében 680.416 forintra, az I. rendű felperes tekintetében 3.652.146 forintra, míg a járadék tekintetében havi 108.720 forintra. Előadta, hogy az elsőfokú bíróságnak ... szakértői véleményét kellett volna figyelembe vennie, amely szerint a III. rendű felperes 3 éves koráig napi 2 óra, majd azt követően napi 6 óra többlet gondozást igényelt. Ugyanezzel érvelt a háztartási többletköltségek tekintetében, figyelemmel arra, hogy ... szakvéleménye szerint a gyermek 3 éves koráig ilyen többletköltség nem merült fel, majd napi 1 órával lehet kalkulálni. Erre figyelemmel e kártérítési tétel leszállítását kérte az I. rendű felperes tekintetében 630.456 forintra, míg a járadék összegének a leszállítását 8.270 forintra azzal, hogy az I-II. rendű felperesek igénye megalapozatlan. A rehabilitációs többletköltségek tekintetében kérte az I-II. rendű felperesek igényének az elutasítását, míg az I. rendű felperes részére megállapított kártérítés összegének a leszállítását 1.115.737 forintra. Előadta, hogy a ...terápián kívül a többi terápia indokoltságára nem merült fel adat. ... szakvéleménye is alátámasztotta, hogy az autodidakta módon alkalmazott, orvosi javaslat nélküli, a szülők által hatásosnak vélt terápiák, fejlesztő játékok és eszközök orvosilag nem tekinthetők indokoltnak. Ennél fogva ezen a címen kizárólag a gyermek kezelőorvosa által javasolt ...terápia költsége számítható fel. Ugyanez vonatkozik a rehabilitációs és egyéb eszközök, valamint a szemüveg többletköltsége címén megítélt kártérítésre is, amelynek keretében csupán a szemüveg költsége számítható fel, így annak leszállítását kérte az I-II. rendű felperesek tekintetében 39.536 forintra, míg az I. rendű felperes tekintetében 47.790 forintra. A közlekedési költségként megítélt tételek közül kizárólag a ...terápiára történő közlekedés költségét találta indokoltnak, ezért elutasítani kérte az I-II. rendű felperesek e jogcímen érvényesített keresetét azzal, hogy az I. rendű felperest rehabilitációs kezelésekre történő utazás többletköltsége címén mindössze 244.052 forint kártérítés illeti meg. Ezzel párhuzamosan kérte elutasítani a közlekedési többletköltség és a látogatási többletköltség jogcímén előterjesztett kártérítési igényeket is. A gyógyszerek és gyógyhatású költségek tekintetében szintén azzal érvelt, hogy ezen készítmények igénybevétele orvosilag nem indokolt, ezért az e jogcímen érvényesített keresetnek is az elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság valamennyi felperes tekintetében eltúlzottan állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét, melynek ugyancsak a leszállítását kérte: az I. felperes tekintetében 6.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 1.000.000 forintra, a III. rendű felperes tekintetében 10.000.000 forintra, a IV. rendű felperes tekintetében 1.500.000 forintra, míg az V. rendű felperes tekintetében 1.000.000 forintra.

Az I-V. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben azt kérték, hogy a bíróság ne adjon helyt az alperes fellebbezésének. Kifejtették, hogy a hatályon kívül helyezésnek az indokai nem állnak fenn, hiszen az elsőfokú bíróság az eljárási szabályoknak megfelelően járt el, amikor a két szakértői véleményt egybevetve értékelte és mérlegeléssel állapította meg azok bizonyító erejét. Rámutattak: az alperes nem fejtette ki, hogy milyen körülmények indokolnák a nem vagyoni kártérítés összegének a csökkentését, kellő indokolás nélkül viszont az alperes kérelme nem vezethet eredményre. Hangsúlyozták, az ítélezés alapjául elfogadott szakértői vélemény részletesen tartalmazza, hogy milyen tevékenységek ellátásával merül fel az ápolás-gondozás és a háztartási kisegítés címén meghatározott időtartam, mivel ... részletes magyarázatot adott megállapításaira, ezért az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor az ő szakvéleményét fogadta el az ítélezés alapjául. Ez a szakvélemény azt is bizonyítja, hogy valamennyi alkalmazott terápia alkalmas a III. rendű felperes fejlesztésére, illetve szinten tartására, így az e címen előterjesztett többletköltségek

megalapozottak, beleértve az eszközvásárlásra és közlekedésre fordított költségeket is. Ugyanez vonatkozik a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények adagolásával felmerült többletköltségére is, hiszen ennek indokoltságát ... szakvéleménye ugyancsak alátámasztotta.

Az I-V. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott, az alperes fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegszerűsége szempontjából jelentőséghez jutó tényállást hiánytalanul felderítette, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - részben megváltoztatta.

A Pp. 253. § (1) bekezdése értelmében az érdemi felülbírálatot megelőzően a Fővárosi Ítéltáblának először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy szükségesnek mutatkozik-e az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése. Az alperes azzal érvelt a hatályon kívül helyezés mellett, hogy a szakértői vélemények közötti ellentmondások feloldása végett további nagyterjedelmű bizonyításra van szükség [Pp. 252. § (3) bekezdés]. Az alperestől eltérően a Fővárosi Ítéltábla nem találta indokoltnak további szakértői bizonyítás elrendelését, mivel az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésében meghatározott mérlegelési szempontoknak megfelelően végezte el az eltérő megállapításokat tartalmazó szakvélemények értékelését. A felek személyes előadása és a perben felmerült további bizonyítékok, köztük a kihallgatott tanúk vallomása egybevetése után, a mérlegelés eredményeként helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a bizonyított tényekkel ... szakvéleménye áll összhangban, ezért nem vétett hibát, amikor ennek a szakvéleménynek az alapulvételével határozta meg a vagyoni kártérítés összegét. A jogvita elbírálásához további bizonyításra nem volt szükség, így a Fővárosi Ítéltábla az ügy érdemében hozta meg a döntését.

A közbenső ítélet jogerőre emelkedésével eldőlt, hogy a kártérítési kereset jogalapja fennáll, ezért a Fővárosi Ítéltábla felülbírálata arra korlátozódott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen határozta-e meg az I-V. rendű felpereseket megillető nem vagyoni, továbbá - a fellebbezéssel érintett tételek tekintetében - a vagyoni kártérítés összegét.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásakor hiánytalanul számba vette mindazokat a hátrányos körülményeket, amelyeket az I-V. rendű felperesek a káreseménnyel okozati összefüggésben elszenvedtek. A beteg gyermek egészségkárosodásának a kirívóan magas mértéke, valamint a károsodásának a szülei és a nagyszülei életére gyakorolt súlyosan hátrányos hatása egyik felperes tekintetében sem indokolja az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegének a csökkentését.

Az elsőfokú bíróság az I-II. rendű és IV-V. rendű felperesek nem vagyoni hátrányait is kellő súllyal értékelte, figyelembe véve azt is, hogy a beteg gyermek születése mindannyiuk számára pszichés megterhelést jelentett, melynek a tünetei - bár nem egyforma súlyossággal - de mindannyiuknál jelentkeztek. Az I. rendű felperesnek fizetendő kártérítés összegének a meghatározásakor az elsőfokú bíróság azt is megfelelően értékelte, hogy az édesanya élete gyökeresen megváltozott, beteg gyermeke megszületése óta összes idejét és energiáját a gyermek ellátására fordítja, korábbi tevékenységei háttérbe szorultak, társadalmi kapcsolatai megszűntek, élettársi kapcsolata felbomlott. A II. rendű felperessel kapcsolatban helyesen mutatott rá: a korábban már meglévő személyiségzavara, valamint az, hogy évek óta nem vesz részt beteg gyermeke ellátásában és gondozásában - sőt elköltözése óta nem is látogatja őt - olyan körülmények, amelyek mérsékelt

összegű nem vagyoni kártérítést indokolnak. A nagyszülők részére megállapított nem vagyoni kártérítés összegének a meghatározásakor is megfelelő súllyal értékelte az elsőfokú bíróság, hogy együttlakásuk folytán nekik mindennap szembesülniük kell unokájuk betegségével, és az ellátásában való segítségnyújtásuk korlátozza szabadidejük felhasználását. Az elsőfokú bíróság a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések összegével arányosan határozta meg az I-II. rendű és a IV-V. rendű felpereseknek az e jogcímen járó kártérítés összegét, így annak felemelését a Fővárosi Ítéltábla nem találta indokoltnak.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a III. rendű felperes egészségkárosodásának a kirívó mértéke részére magasabb összegű nem vagyoni kártérítést indokol. Az összecszerűség meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a III. rendű felperes soha nem lesz alkalmas az önálló életvitelre, élethosszig tartóan mások gondozására és ápolására szorul. Mozgásképtelensége és súlyos mentális károsodása folytán úgyszólván csak a biológiai élet fenntartásához szükséges funkciói működnek, és életminőségének a javulása a jövőben sem várható. A károsodás súlyosságára figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a III. rendű felperes részére fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 15.000.000 forintról 18.000.000 forintra felemelte.

A vagyoni kártételek összegével kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla visszaul arra az okfejtésre, amit a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelem megalapozatlanságával összefüggésben az előzőekben már kifejtett. Ennek lényege szerint a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett abban az elsőfokú bírósággal, hogy az ítékezés alapjául ... szakértői véleménye fogadható el, aki - ... eltérően - a lehető legteljesebb mértékben számba vette, hogy a kirívóan súlyos egészségkárosodás folytán a III. rendű felperes ellátása, ápolása-gondozása, valamint a fejlesztése egy egészséges gyermek felneveléséhez képest milyen jellegű és tartalmú többlettevékenységet és ennek elvégzése milyen mennyiségű többletidő-ráfordítást igényel.

Az I. rendű felperes személyes meghallgatása során részletes előadást tett arra vonatkozóan, hogyan telik el egy napja a beteg gyermekkel. Az általa felsorolt rendszeres tevékenységek (a beteg gyermek mozgatása, etetése, tisztántartása és fürdetése, pelenkázása, hatszori tornáztatása, a fejlesztő feladatok elvégzése és folyamatos felügyelete stb.) legalább napi 8 órás többletidő-ráfordítást igényelnek, így az e címen megállapított kártérítés összegének a csökkentése nem volt indokolt.

A háztartási kisegítő többletköltségének a megállapítása során az elsőfokú bíróság alacsonyabb mértékben határozta meg a tevékenység ellátásához szükséges többletidő-ráfordítást annál, mint amit ... a szakvéleményében javasolt. Arra is rámutatott, hogy e kártétel tekintetében sem fogadható el ... szakvéleménye, aki indokolatlanul alacsony mértékben határozta meg az e tevékenység elvégzéséhez szükséges időráfordítást. Ezzel az okfejtéssel a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, ezért az e jogcímen megállapított kártétel összegének a csökkentésére sem látott indokot.

Az ítékezés alapjául elfogadott szakvélemény azt is alátámasztja, hogy a III. rendű felperes rehabilitációja érdekében meg kell kísérelni minden olyan terápiás eljárás alkalmazását, amely alkalmas lehet a III. rendű felperes mozgásának és mentális funkcióinak a fejlesztésére, de legalábbis a szinten tartására, hiszen ezek a terápiák életminőségének a javítását szolgálhatják. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg a rehabilitáció, továbbá a rehabilitációs kezelésekre történő utazás, valamint a rehabilitációs eszközöknek és szemüvegnek a többletköltségét; ezen kártételek összegének a csökkentése sem volt indokolt.

Mozgásképtelensége miatt a III. rendű felperes szállítása is többletköltségekkel jár, várhatóan a későbbiekben sem lesz képes az önálló közlekedésre, és a szállítást szolgáló kerekesszéket sem tudja mozgatni, így mindenhowá autóval kell elvinni. Ezt figyelembe véve az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a közlekedési többletköltség és a rehabilitációs kezelésekre történő utazás többletköltsége jogcímén fizetendő kártérítés összegét, melyek csökkentésére, illetve az e jogcímen előterjesztett kereset elutasítására szintén nem volt indok. A közlekedési többletköltségekhez hasonlóan a III. rendű felperes kórházba szállításának és látogatásának a többletköltségét is helytállóan határozta meg az elsőfokú bíróság, a kereset elutasítására e kártétel tekintetében nem volt indok.

A Fővárosi Ítéltábla abban is osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint nem bizonyított, hogy a beteg gyermek gyógykezelésre és rehabilitációs kezelésekre történő kíséréte további többletidő-ráfordítást igényel, azt is figyelembe véve, hogy az ápolási-gondozási tevékenységre és a háztartási kisegítésre összesen napi 10 órás időráfordítás már figyelembevételre került. Az így megállapított időtartam hossza lehetővé teszi a beteg gyermek kíséretének az ellátását is, ezen a jogcímen további időráfordítás megállapítása nem indokolt, különös tekintettel arra, hogy az otthonán kívüli tartózkodása esetén hasonló korú egészséges gyermek is kíséretre szorul.

A ruhakopás többletköltsége címén érvényesített kártétellel kapcsolatban az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá: az I-II. rendű felperesek nem bizonyították, hogy beteg gyermekük ruháztatása nagyobb kiadással jár, mint egy egészséges gyermeké. E kártétel tekintetében azt is figyelembe kell venni, hogy egy egészséges gyermek ruházatát a mozgás (kezdetben a kúszás, majd a járás, szaladgálás, sportolás stb.) koptatja, így nem lehet elfogadni köztudomású tényként, hogy a mozgásképtelen gyermek ruházata a gyakori mosás miatt gyorsabban kopik, mint egy egészséges gyermeké. Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján helyesen járt el, amikor a bizonyítatlanság hiányát az I-II. rendű felperesek hátrányára értékelte, és nem adott helyt az e jogcímen érvényesített keresetnek.

A Fővárosi Ítéltábla a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények többletköltsége címén megítélt kártétel tekintetében is egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és az ahhoz fűzött részletes indokolással. E tekintetben az elsőfokú bíróság helytálló okfejtésére visszautalva megerősíti, hogy az I-II. rendű felperesek e jogcímen is megalapozottan érvényesítettek kártérítési követelést, a melynek az elutasítására nincsen indok.

Az I. rendű felperes a jövedelemveszteség címén részére megállapított kártérítés összegének a meghatározását is kifogásolta, arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság nem végezhetett volna el a gyes és a gyed bruttósítását. Az 1/2006. (V. 22.) PK véleményben adott iránymutatás alapján az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy a jövedelemveszteség kiszámításánál az adóköteles társadalombiztosítási ellátásnak a személyi jövedelemadóval megnövelt, „bruttósított” összegét kell figyelembe venni. Az anyasági ellátások közül azonban a gyes nem tartozik az adóköteles társadalombiztosítási ellátások közé, míg a gyed után személyi jövedelemadót kell fizetni. Adózási szempontból tehát a kétféle ellátás különbözik, így a jövedelemveszteség megállapításakor a gyed bruttósított összegét kell figyelembe venni, míg a gyes esetében a ténylegesen folyósított összeg az irányadó. Ebből következően az elsőfokú bíróság indokolatlanul végezte el a gyes bruttósítását, ennek a számítási hibának a kiküszöbölése érdekében a Fővárosi Ítéltábla a gyes bruttósítását mellőzte, és az e jogcímen járó egyösszegű kártérítést 2.471.683 forintról 2.704.733 forintra, míg a járadék havi összegét 55.039 forintról 59.925 forintra felemelte.

A kártérítés összegének a felemelése következtében nagyobb arányúvá vált az I-V. rendű felperesek

pernyertessége, amelyhez igazodóan a Fővárosi Ítéltábla a részükre megfizetendő perköltséget is felemelte 900.000 forint plusz áfa összegre. Ennél nagyobb mérvű emelést a Fővárosi Ítéltábla nem látott indokoltnak, mivel az elsőfokú bíróság az I-V. rendű felperesek ügyvédi költségeit a tényleges ügyvédi tevékenység figyelembevételével határozta meg, és a mérlegelése nem tükröz olyan aránytalanságot, amely korrigálásra szorulna.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta: a III. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítést, az I. rendű felperes részére jövedelemvesztés címén fizetendő kártérítést, valamint az I-V. rendű felpereseknek együttesen fizetendő perköltséget - a rendelkező részben megjelölt összegre - felemelte; míg egyebekben helybenhagyta azt.

A fellebbezett értékre és a fellebbezés eredményességére tekintettel az alperes pervesztessége a nagyobb mértékű, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében köteles megfizetni az I-V. rendű felperesek részére a jogi képviseletük ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségeiknek az arányos részét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, és az (5) bekezdése alapján a fellebbezési értékhez igazodóan állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése szerint hozzáadódik az áfa.

Az I-V. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, valamint a 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2016. szeptember 2.

Dr. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró